

DIVADLO PETRA BEZRUČE OSTRAVA

C. GOZZI - J. STŘEDA

K

E

R

Á

L

L

E

NEM

Tedy

když za mnou přišel říditel tohoto divadla, abych prý jako ze svého bohatého repertoáru uvedl Krále jelenem, podrbal jsem se na hlavě, protože jsem nechtěl vypadat hloupě, neboť Krále jelenem jsem nehrál už kolik let a nedovedl jsem si hned vzpomenout, jsou-li na to ještě zachovány kulisy, protože to víte, zub času hlodá, kdoví, jak to s těma kulisama bude a představte si; taky že jo, všechny byly rozežrány od molů a od toho zubu času, tak jsem se šel zeptat ke kolegům od loutek, oni to nedávno hráli v Hradci, ale kdepák, všechno bylo tak malinký, že byste museli u nás na jevišti mít přinejmenším dalekohled, abyste vůbec viděli trůn a jiné věci, no řekněte, co jsem měl dělat jiného, než si říci, že se to hraje v lese, a proto jsme zkoušeli zasadit na jevišti strom, ale nešlo to, semínka nám padala škvírama v prknech do sklepa a ani jelena nám v ZOO nechtěli půjčit, že prý by na jevišti neměl přece jen takový rozběh, to on jelen musí totiž hodně běhat, shánět, činit se,

jinak by mu totiž nenarostly parohy nebo by mu narostly zase moc velké a takovou odpovědnost jsme si nemohli vzít, ale řekněte sami, jak hrát o jelenovi bez jelena, to přeci nejde a v lese jsou stromy, jaký by to byl les bez stromů a už jsem chtěl říci říditelovi, že to hrát nemůžem, když tu přišla Smeraldina, ona má pořád takové nápady, abychom prý to neodmítali, že má nápad, jak ten les i toho jelena nahradit, aby se nic nepoznalo a ještě řekla, že vy stejně víte, že je to jen pohádka. a že se hraje na divadle, že taky víte, že na jevišti stromy nerostou a jelen nemůže běhat kvůli těm parohům, ale zato, že prý viděla v muzeu takový stroj na hodinkový strojek, kde jsou přesně takoví panáčci jako ve hře Král jelenem, jenomže nehrají hru, ale takovou hudbu, ale to jen, když se natáhnou klíčkem, a když ne, tak nemají co dělat a hrajou karty s nějakým Žolíkem, který je mi prý strašně podobný, jenže já jsem hezčí, ale to mi nevadí, a tak jsem šel, vzal jsem panáčky a říkám jim, jestli by taky chvilku nechtěli hrát divadlo a oni řekli, že ano a jestli prý se to hraje jinak než se Žolíkem, nacez jsem jim řekl, hra jako hra, jenom když to baví, ale oni mi neřekli do dneška jestli je to baví, tak nevím.

Váš Trufaldino

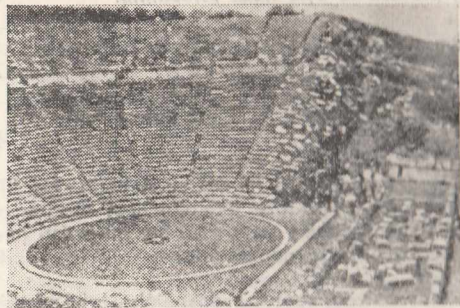

DIVADELNÍ SLOVNÍČEK

????? CO JE TO????? ????? CO JE TO????? ????? CO JE

alžbětinské divadlo — vrcholné období divadla v Anglii zejména za vlády královny Alžběty I.; asi od roku 1580 do r. 1642; největším dramatikem William Shakespeare

amatér — člověk, který se zabývá určitou prací nebo uměním ze záliby, ne jako povoláním; amatér v divadle — ochotník

amfiteátr — kruhové divadlo na volném prostranství se stupňovitě se zvedajícím hledištěm a jevištěm na nejnižším místě uprostřed; nejstarší v Řecku v 5. stol. př. n. l.; v Římě též stavba pro pořádání her a gladiátorských zápasů, největší Colloseum v Římě, dokončeno r. 80 n. l.

angažmá — zaměstnání umělce, například herce v divadle

antické divadlo — nejstarší v Evropě; vzniklo v Řecku v 6. stol. př. n. l. ze slavností na počest boha Dionýza; největší dramatici Aischylos, Aristofanes, Euripides, Sofokles

aranžmá — v divadle určení pohybu herců režisérem po scéně při nastudování hry

árie — rozsáhlejší skladba pro jednoho zpěváka; je buď samostatná nebo součástí opery, kantáty nebo oratoria

autor — člověk, který napsal literární dílo — (báseň, román, článek, div. hru apod.)

balet — 1. soubor tanečnicků a tanečnic se sólisty a choreografem; 2. jevištní, hudebně dramatická forma, jejímiž prostředky jsou hlavně taneční pohyb, mimika a kostým ve spojení s hudbou

debut — první vystoupení umělce na veřejnosti (koncert, u herce první role, první vydaná knížka spisovatele apod.)

derniéra poslední představení určité divadelní hry před jejím stažením z repertoáru divadla. Pokračování přístě.

DIVADELNÍ MAGAZÍN

PŘÍLOHA „ŠKOLNÍHO“ PROGRAMU
DIVADLA PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ

Italské divadlo 16. století Commedie dell' arte

O Itálii se říká, že je to veselá země. Vlastně její obyvatelé jsou veselí, hluční a bouřliví, temperamentní a upřímní, bezprostřední. (Alespoň to tvrdí všichni, kdo se s nimi setkali.) Jejich země vybíhající do Středozemního moře na jihu Evropy je krajem slunce, kde rozkvétají mandloně a pomerančovínky už v době, kdy my sáňkujeme nebo chodíme bruslit. Stala se vlastí divadla, kterému se tehdy, v šestnáctém století začalo říkat „commedie dell' arte“. Ač to zní tak učeně a vzdáleně, snad vás to neodradí od četby vyprávění o veselém a rozpustilém divadle, při kterém se lidé v Itálii bavili od šestnáctého do osmnáctého století. Jedno přísloví praví „jiná doba, jiný mrav“ nebo také „jiný kraj, jiný zvyk“; obyčejem obyvatel italských měst, zejména pak Benátek, bylo pořádat karnevaly, průvody, hry a radovánky, kterých se účastnili lidé v maskách. V těchto lidových slavnostech, o kterých jsou zprávy již před tisíci roky, hledají divadelní historikové jeden ze zdrojů, ze kterých čerpalo italské divadlo — samozřejmě vedle odkazu slavného divadla antického.

Na začátku šestnáctého století — tedy více než před čtyřmi sty lety — začínají v Itálii vznikat hercecké skupiny, jejichž členy se stávají lidé s láskou k divadlu a s touhou věnovat se herectví jako svému povolání. Napovídá

Scéna venkovského kočovného divadla

to i název divadla — commedie dell' arte: slovo commedie znamená divadlo a slovo l'arte s ním spojené vyjadřuje řemeslo nebo povolání. Ze starých zápisů víme o tom, že se toto divadlo utvářelo během několika desítek let, v celé řadě hereckých skupin, z nichž každá přinesla nějaké zlepšení. Například z počátku prý hráli jen muži, o ženách se ve hře jen mluvilo. Brzy však byly do her zapojeny jako aktivní účastnice.

Jak se vlastně hrála commedie dell' arte?

Jedním z nejosobitějších a nejzajímavějších znaků commedie dell' arte byly masky. Byly z tvrdého papíru upraveného podle tvaru lidské tváře. Jindy je nahrazovalo jen nabílení obličeje, velké brýle nebo přilepený nos. Masky ovšem nenosily všechny postavy, bez nich vždy hrály ženy. Masky byly přesně určovaly postavu. Proč? Ve všech hrách účinkovaly stejné osoby, měnil se jen děj, zápletka. Diváci již při příchodu herce na jeviště poznali, kterou z postav představuje, znali její vlastnosti a věděli, co od ní mohou očekávat. Nejdůležitějších masek bylo jen o málo více než deset. Každý herec hrál v commedii dell' arte celý život jen jednu postavu, ve stejném kostýmu a stejné mas-

Scéna ze hry

ce. Vybral si tu roli, pro kterou měl největší schopnosti, která mu byla nejbližší. Herec musel natolik splynout se svou postavou, aby mu nedělalo potíže v jakýchkoliv okolnostech, v kterékoliv hře a scéně, s kterýmikoliv partnery na jevišti ukázat obecenstvu co cítí, co si myslí a jak jedná jeho postava.

Toto divadlo se totiž nehraje podle předem napsaného textu. Herec se neučí zpaměti svou roli.

HLASY PRO A PROTI

anoneanoneanoneanoneanoneanoneano anoneanoneanonec

aneb Co nám napsali diváci

o Souboji s časem:

zajímavá ale v místech mne nudila. Žákyně 9. třídy

Hra se líbila málo žákům, mne však zaujala a strašně se mi líbila, protože to bylo něco zvláštního. 8. třída

Cítila jsem s hlavní postavou, protože jsem někdy také taková. 7. třída

Výborná hra. Zvláště písničky, které zpíval Ambrosio. 9. třída

Tato hudební komedie se mi vůbec nelíbila. Na hře jsem se doslovně nudila, protože jednoduchost obsahu nedovolovala lepší scény. Kdyby se takové hry na jevišti neobjevovaly, vůbec bychom je nepostrádaly. 9. třída

Tato hra musela zaujmout jak dospělého, tak i mladého člověka. Byla veselá a nebyla jednotvárná. Stále se v ní objevovalo něco nového. 9. třída

Hrou jsem byl částečně zklamán. Námět mi připadal dost naivní a pantomima nudná. U této hry se mi však, snad nejvíce ze všech, líbila dekorace. 8. třída

o Dezertýrech:

Byla to velmi hezká hra. Například jak tlačili kanón, jeden voják se chtěl ulejt a druhí dva jej chytli za uši. Anebo jak Lenka zapískala na píšťalku a uvězněný Jakoubek vyšel z vězení. Doufám, že to příště bude zase něco veselého. 5. třída

o Hrače pro mne:

Já mám nejraději pohádky o princeznách a princích. Hračka pro mne se mi velmi líbila. Však to taky ocenil potlesk obecenstva. Nelíbilo se mi, že to brzy skončilo, a že tam vyzvědačka měla malou úlohu. 4. třída

Ve vašem divadle jsem viděl již několik her, ale Hračka pro mne byla nejhezčí. Výprava nebyla nejlepší, vždy se něco otočilo a jeviště se téměř nezměnilo. Ale i tak se mi hra líbila. Také program byl zajímavě udělaný. O přestávkách ve škole jsme na šachovnici, která byla na programu, hráli hru zloděj. 6. třída

Mivali různá jména — ženy se jmenovaly Isabela, Flaminia, Vittoria apod., muži Flavio, **Leandro**, Lelio, Florindo apod. Z ženských typů vynikly zejména dva: žena panovačná, pyšná, která ráda rozkazovala a podrobovala si milovaného muže; druhá měkká, pokorná, něžná a lyrická, kterou si muž omotal kolem prstu. Také v mužských postavách je možno najít dva druhy: jeden prostofeký, veselý a nenásilnický, druhý stydlivý, skromný a mírný..

Milenci se od všech postav lišili tím, že hráli bez masek a v nádherných kostýmech okrášlených skvosty a mluvili správným spisovným jazykem, měli vybrané chování.

Commedie dell' arte měla rozdovádět, rozesmát a pobavit publikum. To byl její cíl. Všechny síly herce povzbuzovalo k co nejlepšímu výkonu i to, že se neplatilo vstupné předem, ale diváci odměňovali herce až po představení, podle toho, jak byli spokojeni. Improvizovaná — na jevišti dotvářená hra — vyžadovala od herce nesmírnou obratnost, velkou zkušenost a bezmeznou jevištní duchapřítomnost, aby včas a vhodně odpovídal na slova i činy svého spoluhráče. To vše vyžadovalo od herců i vzdělanost.

Náměty commedie dell' arte — podle intriky, zběsilé únosy, odhalování tajemství, záměny osob, střetnutí vznikající ze záměny dopisů, odhalování podvodníků, zázraky i divy, příhody všedního dne s narázkami na současné dění — to všechno spolu s uměním herců a hereček té doby bavilo více než dvě stě let chudý lid, měšťanstvo, šlechtu i panovníky. Hrál se všude — na ulicích, pódiiích s plachtou, obyčejných jevištích, v sálech i palácích.

Commedie dell' arte nezapomněla ani na budoucí generace. Vypravila do světa mnoho svých poslů. Přibližně od druhé poloviny osmnáctého století ovládá již Itálii i Francii nové divadlo, které se hraje podle předem napsaných textů, s novými postavami, dějem i prostředím, kde se odehrávají. Přece však i do nich pronikají živé typy commedie dell' arte buď svými charaktery nebo alespoň jmény. Tak se dodnes setkáváme na našich jevištích se Smeraldinami, Truffaldíny, Pantalony, Colombine, Leandry nebo Vittorieami i jejich obměnami — Figary, Skapiny nebo Mirandolinami — v komediích Goldoniho, Moliéra a dalších. Odkazem commedie dell' arte věkům příštím je i nesmrtelná dvojice mimů — Pierot a Colombina. A nezapomeňme ani na našeho Karla Čapka s jeho „Lásky hrou osudnou“.

Commedie dell' arte je počátkem novověkého evropského profesionálního divadla (které hrají herci z povolání). Popřejme závěrem vyprávění o této zábavě našich předků současnému divadlu alespoň takovou oblibu u všech diváků jaké se těšila commedie dell' arte.

Seznámí se pouze s dějem hry a jednotlivými scénami. Ty jsou zaznamenány v tak zvaném scénáři. Bývá jím většinou list papíru, který byl pověšen v zákulisí. Podle něho herci na scéně mluvili a jednali. Vytvářeli tak postavu přímo na místě, na jevišti, před diváky — improvizovali. To dávalo hře život, bezprostřednost a přirozenost.

Jaké postavy hráli herci v commedii dell' arte? Pantalone je starý, bohatý a lakomý

Je to typ benátského kupce. Je sebevědomý, ale vždycky je obalamucen, považuje se za vrchol moudrosti, ale na každém kroku se stává obětí nějakého taškárství. V různých scénářích vystupuje buď svobodný nebo ženatý. Je-li svobodný, je zamilován do půvabné dívky, vyhazuje peníze za dárečky a nepozoruje, že toho jiní šikovně využívají. Přestože nepochodí, zůstává dále nenapravitelným záletníkem. Jako ženatý mívá syna nebo dceru, jejichž život chce zařídit podle svého. Ale ani tam nemá úspěch a nakonec musí otevřít měšec a pomoci jim ke štěstí, které si vybrali.

Pantalone je oblečen do červeného kabátu a přiléhavých kalhot. Má masku nahnědlé barvy, dlouhý křivý nos, šedé vousy a bradu.

Pantalone

Dottoře neboli Doktor

Touto další komickou postavou je obyvatel města se staroslavnou universitou - Bologna. Je rovněž starý. Jeho barvou je černá. Od dlouhého advokátského pláště, přes krátké kalhoty, čepičku, širák, punčochy až ke tkaničkám u stěvičů. Jen límec, manžety a šáteček za pasem jsou bílé. Jeho černá maska zakrývá celý obličej nebo jen čelo a nos. V tom případě jsou jeho tváře červené, aby naznačily, že je často rozpálen vínem.

Dottoře je nejčastěji právníkem a pak chrlí latinské citáty, ale bezohledně je překrucuje a jeho řeč nemá smysl. Obdivuje se své učenosti, ale nechá se snadno napálit. Zvlášť veselí jsou scénáře, kde vystupuje Dottoře společně s Pantalonem. Aby mohl dosahovat komického účinku, musel být ovšem herec představující Doktora vzdělaným člověkem.

V žádné komedii nechyběli Zanni

Byli duši celé commedie dell' arte. Původem z venkova přicházejí do měst a stávají se sluhy. Mívají různá jména. Na severu byli nejznámější Brighella a Harlekýn.

Brighella

Hraje v bílých plátěných kalhotách, bílém plášti s bílou čepičkou. Má žluté kožené boty, pásek, bílé punčochy; za pasem dyku, za opaskem kožený měšec. Má masku tmavé barvy s černými vousy a na všechny strany zježenou bradou.

Brighella není jen šikovný a vynalézavý, ale i chytrý. Nikomu nic neodpustí. Umí i nenávidět; urazit ho je nebezpečné. Je-li třeba vymyslet intriku, nikdo to nesvede lépe než on. V hlavě má plno nápadů. Dovede každého využít ve svůj prospěch. Jazyk má na svém místě. Je vždy hlučný a upovídaný. Je sice sluhou, ale nikdy ne svému pánu oddán celou duší.

Později se stává mírnějším a veselejším. Jeho maska patří v herecké skupině k nejtěžším. On musí splétat a rozplétat uzel zápletky, být směšný, a když se dostane do napjaté situace mít po ruce odpověď, šibalský kousek i silné slovo.

Harlekýn

V porovnání s Brighelou není ani tak bystrý, pohotový ani šikovný. Je veselý, naivní, je v něm mnoho bezprostřednosti a jakési směšné bezradnosti. Jakoby se vznášel nad zemí, nedovede se na ni dívat, jak to vyžadují jeho zájmy. Proto neustále ze všech stran dostává rány. Nad ničím však neuvažuje. Dělá věci naslepo, z nadšení, ale většinou bezhlavě a pak na to doplácí. Přesto neztrácí veselost a důvěřivý pohled na vše kolem. Brighellu musí hrát herec tak, aby jeho obratností vyvolal nadšení, Harlekýna zase tak, aby vyvolal soucit s jeho směšnými neúspěchy a dětinými zármutky.

Harlekýn měl původně drsnou halenu a kalhoty posíté nescetnými barevnými útržky látek, které znázorňovaly záplaty. Celá postava Harlekýna se během staletí změnila. Na první pohled je nejnapadnější jeho nový kostým — přiléhavý pestrý oděv sešitý z různobarevných trojúhelníků nebo kosočtverců. Na tváři má Harlekýn černou masku.

Obdobou Harlekýna byli další sluhové s jinými jmény: **Truffaldino** (známý z her Gozziho a Goldoniho), Pasquino, Tabarino a další.

Harlekýn

Fantesca neboli Servetta představovala služku

Původně byla jakýmsi Harlekýnem v sukních. Hloupým venickým děvčetem vylekaným a naivním. S tím však dlouho nemohla vystačit. S rozvojem divadla a s cestami hereckých skupin za hranice, zejména do Francie, obohacovala herečky její postavu o další rysy. Získávala tak i vlastnosti francouzské a nabývala městského vzhledu. Později se ve scénářích objevují dvě Fantescy. Starší je obvykle vdaná, mladší — Colombina — se stává aktivním činitelem zápletky.

Služky mívají často i jiná jména — Corralina, Smeraldina a podobně.

Postavy commedie dell'arte

Kapitán

Byl to chvástavý vojin; jeho zařazení v italském lidovém divadle vyjadřuje výsměch bezbranných prostých Italů vojenské moci Španělska, jemuž byla Itálie dlouho podrobena.

Tartagliova maska

představovala Španěla, který je v Itálii představitelem cizího útlaku, ale tentokrát v civilním povolání — v soudních, notářských nebo policejních službách. Vždy se zajíkal. V tom byl komický účín této postavy, která nosila na nose velké brýle nahrazující masku a na hlavě velký klobouk podobný vojenskému.

V posledních letech jevištního Tartagliova života ztrácel jeho původní význam smysl a jeho jméno bylo spojeno s různými postavami, které hrály — například ve hrách Carlo Gozziho — různé role — od ministra až ke královskému synu.

Milenci

Byli ve scénářích od samého začátku nepostradatelní. Námet musel vždy obsahovat nějakou milostnou zápletku.

DNES UVIDÍTE hru

KRÁL JELENEM

ALE NEUVIDÍTE

- CARLO GOZZIHO**, který ji napsal, protože žil jen do roku 1806 a to ještě v Benátkách
A JIŘÍHO STŘEDU, který ji upravil, ale nemá čas přijet, protože píše další hry v Praze
A ZDEŇKA POŠÍVALA, který je sice v Ostravě, ale na scéně jste ho mohli vidět jen na zkouškách, kdy to všechno řídil a režíroval (a ještě teď dává možná z portálu pozor, jestli se točna točí správně)
A MIRKA MELENU, který už má zase plné ruce práce, aby nakreslil výpravu k nové hře, kterou uvidíte příště
A PETRA MANDELA, který skládal notu k notě, až z toho byly písničky a hudba k téhle komedii

ZATO UVIDÍTE herce

Antonína POKORNÉHO, který vám v roli Truffaldina nejen zahraje, ale i zazpívá
Alenu TOMÁNKOVOU jako všemi mastmi mazanou služebnou Smeraldinu
Milana KOUTNÉHO, který hraje KRÁLE DERAMA proměnlivšího se v jelena
Jiřího ZACHA jako zlého TARTAGLIA
Václava KOTVU v roli ministra PANTALONA
Moniku POŠÍVALOVOU, v níž poznáte Tartagliovu dceru CLARICI
Evu HÝŽOVOU, která pohostinsky vystoupí jako půvabná ANGELA
Jaroslava TĚŠITELE hrajícího zamilovaného LEANDRA
Josefa HAUKVICE ml. jako bubeníka, **Jana MRKVU** a **Jindřicha TULÁČKA** v postavách hudebníků, poddaných, lovcích a strážných.

NEUVIDÍTE, ALE USLYŠÍTE

členy orchestru DPB: **Věru Markovou** (flétna), **Karla Baumgartnera** (klarinet), **Jana Břečku** (kytara), **Petra Dudeška** (bicí), **Karla Firka** (trubka), **Pavla Fojtíka** (lesní roh) a **Emila Janečka** (basa). Ty všechny řídí dirigent **Jan Tomšíček**.

MOHLI BYSTE VIDĚT v zákulisí

náповědu Františka LABUDKA, který sleduje text v náповědní budce, aby pomohl, kdyby některému herci vypověděla paměť
inspicienta Jindřicha TULÁČKA, který řídí celé představení od svého stolu za levým portálem
a všechny, kteří staví scénu, svítí, připravují pro herce kostýmy, paruky a rekvizity, vyrobili dekorace. Jejich vedoucími jsou V. Plachý, J. Rezač, B. Smetanová, M. Kutnanová, M. Němečková, V. Mihola, V. Němec.

UVIDÍTE, že se vám to všechno bude líbit

Po prvé 6. září 1965 při premiéře.

O přestávce po prvním jednání si kupte lízátko, ale nelízejte ho při představení, protože dvě věci najednou nemůžete stačit.

KDO BYL CARLO GOZZI?

Narodil se v roce 1720, tedy před dvěstěpadesáti lety v Benátkách, v krásném městě na samém okraji části Evropy, které se říká Itálie a vypadá jako do moře vyběhající ohromná punčocha. Možná, že Benátky znáte, i když jste tam nebyli, z obrázků nebo televize. Poznali jste jejich zvláštní stavby, chrám s vysokánskou kopulí, štíhlou věž na náměstí sv. Marka s tisíci holuby, zajímavé domy postavené přímo ve vodě. Průplavy a vodní kanály protkávají město namísto ulic a po nich křižují gondoly a jiné lodě se svými pasažéry, gondoliéry nebo posádkami. V tomhle zvláštním městě se lidé odedávna těšili uměním — domy a chrámy zdobili krásnými malbami, náměstí sochami a kašnami, pod hvězdami pluli na gondolách mezi paláci za zpěvu písní o lásce, bavili se v divadle. Tomu, které se hrálo v Itálii v době života Carlo Gozziho, říkali commedie dell'arte a tehdy už bylo na ústupu ze slávy. Bylo to divadlo masek — hrály v něm postavy představující různé typy lidí, bohaté kupce, převzdělaného doktora, sluhu, zamilovanou dívku a mnoho dalších. Všechny veselohry té doby měly stejné postavy, měnil se jen děj. Text hry nebyl napsán — herci improvizovali, dotvářeli napsaný děj až na scéně. Italské divadlo bylo slavné nejen ve své zemi, ale po celé Evropě. Ovšem v osmnáctém století už v něm nevznikalo nic nového, herci opakovali to, co vytvořili jejich předchůdci. Commedie dell'arte čekala na své pokračovatele, kteří vycití, co potřebují noví diváci, co se jim bude líbit, protože bude blízké jejich současnému životu. Mužem, který začal takové hry psát, byl Carlo Goldoni. Jeho komedie se odehrávaly v přirozeném prostředí v němž lidé žili, v chalupě, na radnici, v kavárně, na náměstí; jednali v nich postavy blízké skutečným lidem, přirozeně a obyčejně.

Dramatik Carlo Gozzi rozhořčeně vystoupil proti Goldonimu. Domníval se, že sláva Itálie je v commedii dell'arte, že je v ní nutno pokračovat a rozvíjet ji. Začal psát hry s tradičními, tedy ustálenými postavami a obohatil děj o různá kouzla z říše pohádek, o fantastičnost, zázraky a nadpřirozené síly. Jeho hry uváděla výborná herecká skupina Sacchiho. Napsal »Lásku ke třem pomerančům«, »Havřana«, »Krále jelenem«, »Turandot« a další hry. Dosáhl velkolepého úspěchu. A přece to byla sláva jen dočasná a budoucí léta dala za pravdu Goldonimu. Gozzi zemřel roku 1806 osamocen a zapomenut.

Jeho dílo však nezapadlo. Celá desetiletí a staletí se k němu vraceli mistři literatury a hudby, aby v něm našli poučení, zdroj inspirace a náměty pro svou práci. Gozziho hry jsou uváděny i po dvou stech letech od svého vzniku, operní díla na Gozziho náměty — Pucciniho »Turandot« a Prokofjevova »Láska ke třem pomerančům«, jsou světoznámá. Ve starých hrách znovu objevujeme to, co je i pro nás, diváky tohoto »století techniky« zajímavé, poutavé a současné. A tím je jistě i zápas mezi dobrými a špatnými lidmi a vítězství dobra, i když jsou v »Králi jelenem« opředeny kouzly a tajemnými průpovědkami.

»Krále jelenem« pro současné uvádění upravil

JIŘÍ STŘEDA - *22. 12. 1932

Je absolventem Akademie múzických umění v Praze. Na její loutkářské fakultě se připravil na svou práci v loutkových divadlech v Ostravě, Liberci, Teplicích a Hradci Králové. Vedle svého povolání loutkoherce, dramaturga a režiséra se věnuje Jiří Středa také dramatické tvorbě. Od šestapadesátého roku píše pro loutky: dramati-zace, televizní scénáře, úpravy divadelních her a pohádek i původní hry. Patří k na-šim nejúspěšnějším autorům loutkových divadel. Vedle »Komédie z plakátů«, »Divadla v rukavičkách« nebo adaptace Čapkova »Povídejme si, děti« jsou jeho nejznámější hrou »Pohádky pana Pchádky«. Po spolupráci s našim současným významným dra-matikem Františkem Pavlíčkem na pohádce »Tři volavčí péra« se obrací k autorovi o dvě století staršímu — Carlo Gozzimu — aby upravil jeho komedii »Král jelenem« pro dnešní jeviště a diváky.

V současné době vede již čtvrtou sezónu skupinu »Černého divadla«, která hraje v pražském Divadle Alhambra, a pro kterou napsal několik pořadů. Poslední jeho prací je shodou okolností program pro děti — inscenace černého divadla na hudbu skladatele Sergeje Prokofjeva »Péfa a vlk«.

Přílohou letošního ročníku našich divadelních programů k jednotlivým hrám je DIVADELNÍ MAGAZÍN, ve kterém budeme otiskovat různé zajímavosti o současném divadle i jeho historii. Z DIVADELNÍCH MAGAZÍNŮ si můžete na konci sezóny vytvořit knížečku o divadle, která bude mít šestnáct (u žáků čtvrtých a pátých tříd) a dvacet čtyři strany (u žáků šestých až osmých tříd). Budete-li mít zájem, chtěli bychom pokračovat i v dalších letech. Napište nám, co byste si v DIVADELNÍM MAGAZÍNU rádi přečetli.

Adresa: Divadlo Petra Bezruče, dramaturgie, Ostrava 1, Gottwaldova 120.

SEZNAMTE SE, PROSÍM!

Odpověďmi na našich několik otázek vás seznamujeme s novými členy našeho divadla, jejichž první prací v DPB byla inscenace Krále jelenem. Sami se vám ovšem nejlépe představí na jevišti. 1. Kde jsi začínal(a) hrát divadlo? Kolik je ti let? — 2. Z kterého divadla jsi přišel do Ostravy? — 3. Jaké role hraješ nejraději? — 4. Co nám můžeš povědět o své rodině? (dětích, dědečcích apod.) — 5. Jak se ti líbí Ostrava?

Herečka Monika POŠÍVALOVÁ   Herec Jaroslav TĚŠITEL

1. Začínala jsem také v mládežnickém divadle, v Divadle Jiřího Wolkra v Praze jako elévka; splnila jsem tam podmínky konkursu. Je mi 22 let. — 2. Z Divadla pracujících v Gottwaldově. — 3. Hraju ráda cokoliv, když cítím, že to má smysl. — 4. Máme kluka Marka, je mu 29 měsíců. — 5. Na Ostravu mě mrzí, právě tak jako na Prahu, že se tu málo dbá na čistotu. U Ostravy to ale spíš mohu omluvit.

Polonius: Přijeli herci, Výsosti.

Hamlet: Tintili, vantili! Není možná!

Polonius: Na mou duši, princí, přijeli.

Hamlet: »Tož každý na svém šedivém oslátku pěkně sedaném —«

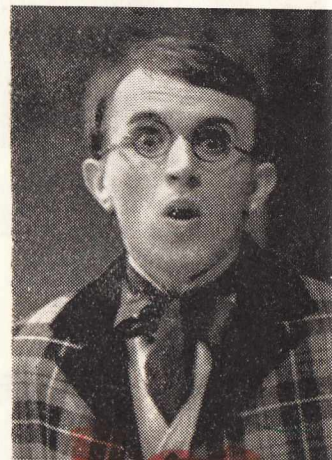
Polonius: Jsou to nejlepší herci na světě, ať pro tragédii, komedii nebo historii, hru pastýřskou, komikopastýřskou, historickopastýřskou, tragihistorickou nebo tragikomihistorickopastýřskou . . . Ať v ukázněné deklamaci, ať v bujně improvizaci — není nad ně.

SHAKESPEARE

(Z inscenace
Charleyovy tety)

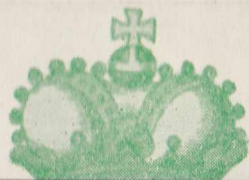
1. Je mi 24 let. Začínal jsem v Šumperku jako elév. Předtím jsem hrál u ochotníků. — 2. Z Divadla pracujících v Gottwaldově. — 3. Pěkné role. Švejcara v Matce Kuráži, Jana Warwicka v Neočekávaném hostovi, detektivce Agathy Christi, Husara v Topolově Konci masopustu, Mexiko Kide v Limonádovém Joeovi, Charleyho v Charleyově tetě a jiné. — 4. Jsem ženatý, máme kluka Martina, v lednu mu budou dva roky. — 5. Chci, aby se mi tu líbilo.

Herec Antonín POKORNÝ

1. Včera mi bylo sedmnáct. Ale ráno jsem se bohužel probudil a bylo mi zase osmatřicet jako předešlým. Otázka, kde a jak jsem začínal jako herec, mě tuze nebolí. Víc by mě bolela otázka, kde a jak chci jako herec skončit! — 2. Přišel jsem z pražských šantánů a cestou jsem se stavěl na jednoho Wericha v divadle v Mladé Boleslavi. — 3. Nejraději hraji Pronásledování a zavraždění Jeana Paula Marata, představeného i vadelním souborem blázince v Charentonu, za řízení markýze de Sada - a hrál jsem Kalafunu! — 4. Natruc Hamletovi jsem se oženil, takže v naší rodině je nyní několik vskutku krásných lidí, např. já, moje choť a náš syn Artur, narozený teprve loni v červenci. — 5. To máte jedno. Na Sicílii jsou zase sopky!

Herec Jiří ZACH

1. Absolvoval jsem dramatické oddělení konzervatoře v Praze v r. 1947. Pak jsem hrál v Karlových Varech, Liberci a Gottwaldově. Snad nejsem ani tak starý, jako pamatuju. Je mi čtyřicet. — 2. Poslední tři roky jsem hrál v Divadle pracujících v Gottwaldově. — 3. Zajímavé role. Hrál jsem toho už strašně moc — Gogolova Chlestakova, Moliérova Dona Juana, Goethova Fausta a mnoho dalších. V posledních gottwaldovských letech např. Gadeira v Nezvalově Atlantidě, pana Lavoisiera ve Hře o lásce a smrti, ze které je moje fotografie. — 4. Jsem ženatý a mám syna, kterému je 9 let. — 5. Řekl bych, že je to zajímavé město. Jinak jsem Ostravu moc nepoznal, protože zatím pořád zkouším, takže nemám možnost věnovat se zkoumání půvabů města.

Režisér Zdeněk POŠÍVAL

Jako režisér pochopitelně nehraju. Po vystudování divadelní fakulty AMU v Praze a několika angažmá, je mi dnes 28 let. — Nejraději dělám asi to, co lidi v hledišti zajímá a ne nějaké muzeální kousky nebo věci diktované. Není to tak jednoduché. Inscenoval jsem například tak různé hry, jako Brechtovu Matku Kuráž nebo bláznivou veselohru Charleyova teta, či Čapkovo R.U.R. Všechno jsem dělal nesmírně rád. Do Ostravy jsem přišel z Gottwaldova a těšil jsem se především na divadlo. Co se týče Ostraváků, těm se moc divím, že se nevzbouří, aby jim ty komíny nešpinily město. Ostrava přece není jenom fabrika, je to domov mnoha lidí, kteří tu především žijí. Rodinu, podobně jako Monika Pošívalová, mám.

Redakce programu Helena Mandelová, výtvarník Miroslav Melena, typografická spolupráce Rudolf Mikeska.

Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14.
Cena 0,90 Kčs.

T 15 519 51

MILANKOUTNÝ

A na závěr snad dovolíte, abychom Milanovi i za vás popřáli.

šťastnou cestu na silnici
a zlom vaz v divadle!

Milane,

už jsme vyzpovídali naše nové spolupracovníky, kteří pro naše mladé publikum ještě nikdy nehráli. Ty máš naopak za ta léta již mnoho zkušeností, protože jsi jedním z těch, kteří zůstávají DPB věrni na výsluní jeho slávy i v nepříznivých časech (jako je i letošní deštivé léto).

»Divadlo pro děti hraju moc rád. Myslím si, že člověk má dělat takovou práci, která ho baví, která je takovým denním dobrodružstvím. A pak — děvčata a kluci jsou výborní kamarádi a s kamarády se máme dělit, dát jim, co sami milujeme, prostě co má smysl pro život. Umění, tedy i divadlo, ohromně člověku prospívá. Jako mikroskop nebo dalekohled mu ukazuje věci, na které oči nestačí.

A ještě mám jeden důvod. Mám sám dva kluky, je jim 11 a 10 let. Jsou to synové a kamarádi. Mají rádi potápěče. Vinnetoua, partyzány, písničky, fotbal a milují divadlo. Nejsem ani potápěč. ani Vinnetou, ani... ale herec. Na Indiány si hrajeme spolu, divadlo hraju sám. pro ně a pro všechny kamarády — děvčata a chlapce.«

I když snad chodíte k nám do divadla déle než jednu sezónu, sotva jste poznali Milana Koutného jinak, než v komické roli. Loni hrál pana Kukačku, který vytrvale sledoval akce Jany z parku, předloni velkého skrblika z Šibalství Skapinových — pana Arganta. V posledních letech se mu nepoštětilo, aby se vám mohl představit v rolích, které jsou mu nejbližší — ne že by neměl smysl pro legraci, ale ví, že se s ní na všechno nevystačí — a tak rád hraje role, o kterých se musí hodně »koumat«, jejichž dovtolení ukazuje divákovi i herci nové pohledy na život i věci kolem nás. A přáli bychom vám, abyste své povolání měli vždycky tak rádi a věnovali se mu s takovým zaujetím jako Milan Koutný.

Až někdy na ulici potkáte modrošedou Símcu OV 67-47, ve které vedle řidiče sedí herečka Štěpánka Ranošová a vzadu dva kluci, Honza a Petr, tak je to zcela jistě rodina Koutných a muž u volantu je dnešní král Deramo. O »těch dvou vzadu« vám můžeme prozradit, že i když -ez noaiea s ewop is eoaed j[e]t[e]chou j[e]t[e]chou hrají a mají na repertoáru zrovna ty hry, které hraje DPB — i ty pro dospělé A na všechny role si stačí sami dva, jen s kulisami je někdy potíž, když maminka nemá pochopení pro nároky scény a nedovolí postavit kredenc na bok, utrhnout hodinám ručičky a rozstříhnout prostěradlo na horizont

